

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Paščinica plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

103 številka.

MARIBOR, dne 26 oktobra 1925.

Letnik I.

Slika R. R. sporazuma.

Zadnji Radičev »Dom« je zopet prav dobro zrcalo ne samo slabih odnošajev v RR vladi, ampak tudi velike laži takozvane politike »sporazuma«. Stjepan Radič je nestrpen, razočaran, razburjen in v velikih skrbih. Med beležkami prinaša sicer poročilo znanega Pašičevega govora o sporazumu, a previdno izpušča oni del, ki pravi, da »se ne spleča boriti z onimi, ki so prenehali z vsakim bojem ter odložili vsako orožje«. Dovolj je sicer, da ponavlja Pašičeve besede o združenju na enakem in skupnem političnem terenu, slepomišenje se pa po stari navadi nadaljuje s pripovedovanjem seljaške demokracije in proslavljanjem »seljaške« stranke in »seljaških« ministrov, ki hočejo izvesti to demokracijo v sporazumni vladi.

Pri tem pa vidi Radič vedno več zaprek in hote ali nehoté ima tudi marsikatero pikro na naslov vladnih zaveznikov. V članku »Vas bo rešila svet« začne z Lloyd Georgom, konča pa z dokazovanjem, da je velika nesreča za seljaško demokracijo in da še ni prave narodne in seljaške vlade, ker je on kot predsednik še izven nje. V istem članku drastično razklada še druge težave in napake. Tako se pri carinski tarifi pod imenom zaščite domače industrije dela na tem, da se milijoni seljakov morajo z vedno večjimi stroški oblačiti in obuvati, kar se stori za železnico, je samo za gospodo in samo gospodi je še železnica dostopna, ceste pa še nadalje ostajajo take, kakoršne so zapustili Rimljani in Turki.

Pod naslovom »Batinaški uradnik in narodni sporazum« drastično opisuje, kako prihajajo k njemu deputacije iz vasi — možje žuljavih rok, jasnega čela, odločnih oči, z zlatim srcem na jeziku — ter se pritožujejo proti paševanju posameznih občinskih komisarjev ali beležnikov in proti nenaklonjenosti višje oblasti. Kmetstvo ljudstvo zahteva, da se ta ali oni komisar odstrani ne za to, ker je samostojni demokrat, ampak radi tega, ker dela škodo narodu in državi. Veliki župan in druge oblasti se pa za upravičene pritožbe niti ne zmenijo. Radič je rekel takim deputacijam: »Vsi batinaški uradniki so združeni v peklenko mrežo, ki je hotela udušiti hrvatsko in seljaško zavednost ter iz Hrvatske napraviti puščino. Vi pa ostanite, kakor ste bili, naši seljaški poslanci v parlamentu in v vladi bodo pa zastavili vse moči, da ne ostane na oblasti nobeden od batinaških uradnikov.«

To je prav lepo, a ko seljaški zastopniki v parlamentu in vladi že toliko mesecev zastavljajo svoje moči, a ničesar ne dosežejo, mora vendar tudi »starega zrakovca« skrbeti, kaj bodo poštene in odločni seljaki čez nekaj časa rekli k njegovi novi politiki, ki se je znašla na istem terenu s Pašičevo radikalno stranko.

Skeptiki in obtoževalci se že oglašajo in enemu Radiču takole odgovarja: »Ni prav, da opozarjate, koliko ste pretrpeli za seljaško stranko, ko vas k temu ni nihče silil, a če človek iz svoje dobre volje trpi za svojo idejo, za svoje prepričanje in za svoj narod, se s tem nikdar ne sme hvaliti in tudi ne radi tega tožiti. Pritožujete se, da se vam sedaj rogajo naši nasprotniki zlasti pa batinaši ter da govorijo po uradih, da naši ministri ničesar ne dosežejo, dočim so Pribeževići vse dosegli, kar so hoteli in da še danes v vsaki stvar z uspehom intervenirajo. Ko tožite tudi, kako vas vprašujejo, kje je hrvatski sabor, kje je federacija itd., vidim iz vsega tega, da premalo poznate našo seljaško politiko in da nimate dovolj hrabrosti, da bi batinašem zavezali jezik. Ko ste pa v skrbih radi slabe občinske uprave in radi pritiska nad seljaškim narodom, je pa dokaz, da imate pravo hrvatsko seljaško srce. Krivice težko občutimo tudi mi v vodstvu in bomo vse storili, da krivice in preganjanja čimprej prenehajo. V to svrhu vam je dolžnost storiti vsaj to, da batinaških izrodov ne gledate in da ne ostajate po cele ure v batinaških pisarnah in potem celo meni sporočate gosposke laži.« — Takoj na to odgovarja Radič še vsem drugim, ki se obračajo nanj v svojih osebnih zadevah. V tem odgovoru pravi, da ima seljaška politika tako vzvišene cilje, da se ne more brigati za nobeno osebno zadevo.

Radičevo odgovarjanje je nad vse originalno. Siromaku, ki prenaša krivice in roganje bogatašev, ki so še obdržali svojo moč in oblast, se zapoveduje, naj vsega tega ne vidi in naj ne moti dragocenega miru gospoda predsednika, prošnjikom v osebnih zadevah se pa sporoča, da seljaška stranka pri svojih visokih ciljih ne more delati za nobeno osebno stvar, pa naj bi bila pravica ali krivica. Za predsednika Radiča so zadeve lastne osebe seveda glavno, slepec mora uvideti, da ga je zapor spravil na Pašičev politični teren in ko ima na prvi strani svojega lista jadikovanje o nedoslednih, ker še ni v vladi, bo moral vsak razumen človek uvideti, koliko so vredni in kak namen imajo nasveti in odgovori na zadnji strani. — tgr

Politične beležke.

O vladni rekonstrukciji piše »Politički Glasnik«. Najprej pravi, da je Stjepan Radič opustil namero, da postane podpredsednik vlade. To pa ne pomeni, da je Stjepan Radič sploh opustil misel sodelovanja v vladi. Vprašanje je le začasno odloženo. Stjepan Radič se je sporazumel s Pašičem, da se njegov vstop v vlado odloži do sprejetja novega zakona o centralni upravi. V ostalem je bilo na poslednjem sestanku šefov vodilnih strank vprašanje centralne uprave glavni predmet razgovora. Oni so se zedinili, da je sedanji razpored v vladi prekompleksiran in da ga je treba čim prej poenostaviti. Dalje so tudi sklenili, da je treba število ministrov zmanjšati najmanj na 10—12. Te vesti so razočarale mnoge ministrske kandidate, ki jih je na tej in oni strani precej. Ministriški svet ni zadovoljen z vsemi člani vlade. Nezadovoljstvo je resno posebno proti Ante Radojeviću in Bogoljubu Kujundžiću. Marko Gjuričić je zaradi svojega samolastnega nastopanja ob času, ko je zastopal predsednika vlade, izgubil mnogo simpatij v klubu. Toda to niso glavni razlogi za rekonstrukcijo pri radikalih. Vprašanje Ljube Jovanovića je mnogo važnejše za pomirjenje razburjenih duhov v klubu in stranki. Ta drugi šef radikalov ni niti v vladi, niti na kakem drugem važnem mestu, vendar pa je v tem, da je prišlo do sporazuma med radikali in radičevci zmagala njegova politika, katero je on vedno vztrajno zastopal. Zato mnogi radikalni poslanci trdno verujejo, da bo ob priliki prve vladne rekonstrukcije Ljuba Jovanović zavzel mesto, ki bi odgovarjalo njegovim sposobnostim in zaslugam za stranko in za državo. — Vse to so gotovo samo želje skupine, ki stoji za »Političkim Glasnikom«. Gotovo je, da Pašič ne bo pustil Ljuba Jovanovića v ospredje, najbolj gotovo pa to, da Radič sam ni opustil namere, priti v vlado. Niso ga hoteli, in za to tudi jadikuje po svojem »Domu«, kaj še vse manjka in kolika je škoda, da ni v vladi. Če bodo reducirali ministrska mesta, potem bodo najprej reducirani radičevski ministri. Nezadovoljstvo z Gjuričićem pa da misliti, kako bo izgledala radikalna stranka, ko ne bo več Pašiča. — tgr

Volitve v finančni odbor so razkrile pravo ironijo zavezništva med radikali in radičevci. Prvič smo doživeli slučaj, da se vladni zavezniki niso mogli pogoditi glede članstva v finančnem odboru. Sliši se, da so radikali ponujali radičevcem samo šest in največ osem mest, ko so računali, da bo dobila vladna večina 21 ali celo 22, dočim bi imela opozicija samo 10 ali pa komaj 9 članov v finančnem odboru. Pogajanja med radikali in radičevci so ostala brezuspešna in ko so šli v volitve s posebnimi listami, so dobili vsi skupaj, kakor znano — ne 22, ampak 19 članov in sicer radikali 13, radičevci pa šest. Velika blamaža je že to, predsednika obeh klubov sta pa imela povrh še priliko opazovati, kako propada toliko proslavljena disciplina klubovega članstva. Pašičeva avtoriteta v klubu se je splošno priznavala kot nekaj trajnega in v vsakem oziru učinkujočega. To avtoriteto in disciplino je tudi Radič proslavljal ter se ponašal, da je nekaj takega tudi v njegovem klubu. Sedaj je pa kar naenkrat začela propadati avtoriteta obeh predsednikov. Pašič gotovo ni mislil na kaj takega. S finančnim ministrom je določil člane za finančni odbor in je bil prepričan, da bo šlo kakor navadno vse gladko. Veliko število radikalnih poslancev se je pa razburjalo nad »bankokratskimi in bankirskimi« kandidati, Pašičevi zaupniki so mirili in pretili, a je kljub temu 30 poslancev izostalo od volitev, 10 jih je pa oddalo prazne volilne listke. Pri volitvah je manjkalo tudi nekaj radičevcev, štirje so pa glasovali za listo hrvatskega federativnega kluba. Sedaj imata oba predsednika enako prav nerodno in doslej neobičajno delo. Obdelovati morata posamezne neposlušne poslance. Vse to je znak, da se na celi črti pripravlja polagoma, a temeljito nov položaj, kateremu Pašič in Radič ne bosta več kos. — tgr

Kako Pašič razumeva sporazum. Radičevci prenašajo od svojih vladnih zaveznikov preziranje in omalovaževanje na vseh koncih in krajih. O enakopravnosti vladnih zaveznikov ni niti govora in kakor se je pokazalo pri sestavi skupščinskega predsedništva, se tudi parlamentarna moč Radičevega kluba ne upošteva. Ko so radičevci v vladi dobili samo postranske resorje, bi se dalo pričakovati, da jim bodo radikali dali zato boljša mesta v skupščinskem predsedništvu. Dali so jim pa samo drugega podpredsednika in tretjega ter četrtega tajnika. Omalovaževanje in preziranje vladnih zaveznikov pa pomeni tudi govor, ki ga je imel Pašič v radikalnem poslanskem klubu. Ne samo, da je govoril o sporazumu brez vsakega navdušenja in brez vsake toplote, ampak zdelo se mu ni niti vredno, da bi demantiral glasove, ki že ves čas govorijo, da mu je bil sporazum vsiljen. Pašič je govoril o sporazumu kot o gotovem dejstvu, ki se sprejema samo za to, ker je tu in ker so od njega gotove koristi. Pašič je razložil, da so radičevci vse to sprejeli, za kar se radikali borijo že od začetka države. Sporazum sprejema samo radi tega,

ker so radičevci sprejeli celo radikalno politiko, odstopili od vseh svojih zahtev ali kapitulirali in odložili orožje. Iz obzirnosti in takta bi bil Pašič to ugotovitev lahko opustil ali pa drugače izrazil. On pa nasprotno to vse še podčrta, ko pravi, da se v politiki in v življenju ne kaže boriti z onimi, ki so se vsakega boja odrekli. Ta del govora so nekateri radičevski listi enostavno črtali meneč, da so celo stvar javnosti prikrili in da se ob taki korekturi ne bo videlo, kako mizerno životarijo radičevci poleg svojih vladnih zaveznikov. Črtanje in korigiranje pa prav nič ne pomaga. Pred Pašičevim prihodom in govorom so z največjo gotovostjo pripovedovali o Radičevem vstopu v vlado na podpredsedniško ali pa na kako drugo tako važno mesto, da bo Radič zastopal lahko vsak čas Pašiča, sedaj pa isti listi pripovedujejo, da imajo radikali namen kakega svojega prvaka spraviti v vlado, da bi imeli po potrebi namestništvo za Pašiča. Radičevski listi morajo sedaj poročati, da bi dobil Radič lahko kak nepolitični resor, a še le potem enkrat, ko bi prišel poprej v parlament. — tgr

Zunanje-politična interpelacija poslanca dr. Hohnjeca. Na zunanjega ministra dr. Ninčiča je stavil poslanec dr. Hohnjec dne 22. t. m. sledeče vprašanje: »Pogodbe, ki so bile 16. oktobra podpisane v Locarnu, pomenijo začetek nove dobe za mednarodno in meddržavno razmerje v Evropi in novo dobo v razvoju mednarodnega prava. Četudi te pogodbe niso bile potrjene od vseh vlad, kamoli vseh parlamentov tistih držav, ki so na njih udeležene. Kljub temu je samo dejstvo, da so se pooblaščen ministri dotičnih držav zedinili med seboj, vzbudilo v širši javnosti zadosten odmev. To je dokaz, kako globoko je v Evropi in v širnem svetu ukoreninjena ne samo želja, ampak tudi potreba miru. Vsi narodi v Evropi, menda brez večjih izjem pozdravljajo napoved Briandovo: »V Locarnu se mora začeti nova Evropa« ter pričakujejo, da se bo ta napoved čimprej uresničila. Naša država ni naravnost prizadeta z locarnsko pogodbo. Od Male antante je bila v Locarnu zastopana samo Čehoslovaška, ki naravnost meji na Nemčijo. Italija nima direktnih mej, vendar pa je nastopila v Locarnu kot jamčitelj mej med Nemčijo Francijo in Belgijo. Pri tem je Italija namerjala doseči jamstvo mej napram Brennerju in napram naši državi. Da teh tendenc ne skriva, dokazujejo vesti, ki so o tem prišle v javnost. Po časnikih so se razširile vesti, da so se v Locarnu in tudi drugod vršili razgovori med Italijo, Francijo in Čehoslovaško za varstvo mej italijanske države napram naši. Ne morem kontrolirati, ali te vesti odgovarjajo resnici ali ne. Ako bi bile dejstvo, ne smemo biti nad temi izjavami desinteresirani. To tembolj, ako premislimo, da prebiva v Italiji čez pol milijona hrvatskih in slovenskih bratov, katere hoče Italija nasilno poitalijančiti. Verujem, da bo s pomočjo Zveze narodov za kompaktne narodne manjšine prodrla načelo samoodločbe narodov. Zato vprašam g. ministra: 1. Ali odgovarjajo resnici vesti o omenjenem razgovoru med Italijo, Francijo in Čehoslovaško? 2. Ali je minister voljan o tem dati javnosti pojasnilo.

Po svetu.

Bolgarsko-grški spor. V zadnji številki smo kratko poročali, kako je prišlo po pristno balkanski navadi do spopada med bolgarskimi in grškimi obmejnimi četami. Ta spopad je tirjal na grški strani dve smrtni žrtvi in sicer enega navadnega vojaka in enega oficirja. Po prvem spopadu so Bolgari pogнали grške čete s Peleš planine in jo zasedli. Obmejni incident je sedaj uporabila grška Pangalosova vlada v to, da bi obrnila pozornost cele Evrope na ta spopad, da bi doma lahko uganjala svoje tiranske orgije po svoji ter od zunanosti neovirani volji. Pangalos je poslal s Peleša v beg pognanim Grkom znatna ojačenja s poveljem: udreti na bolgarsko ozemlje. Pred grško infanterijsko in artilerijsko premočjo so se Bolgari umaknili in Grki prodirajo na bolgarsko ozemlje ob bregovih reke Struma. Grške čete so že približale neutrjenemu bolgarskemu mestu Petriči, ki je znatno občutilo grški artilerijski ogenj. Bolgari se mirno umikajo pred Grki. Bolgarska vlada zahteva po svojem poslaniku v Bernu sklicanje Zveze narodov, ki naj razsodi mirnim potom ta grško-bolgarski spor. Po časniških poročilih zahteva Grčija, ker je bila bajne ona izzvana na oboroženi odpor, da izrazi bolgarska vlada uradno grški svoje obžalovanje radi krivde na incidentu, kažnjuje krivce in prizna družinam na Pelešu padlih grških žrtev denarno odškodnino v znesku 6 milijonov drahem. — Doslej so grške čete zasedle 25 km dolgi in 12 km široki pas bolgarskega ozemlja. Grške čete plenijo in na 15 tisoč Bolgarov beži pred Grki v notranjost države. Bolgarske čete se še doslej niso postavile Grkom po robu. Izgube mrtvih v spopadu med Grki in Bolgari znašajo doslej 25 mrtvih, med temi je tudi nekaj otrok in žensk. Svet Zveze narodov je radi mirne poravnave bolgarsko-grškega spora sklican za danes, ponedeljek v Pariz.

Širite „Našo Stražo“!

Kritičen položaj v Siriji. Iz Sirije prihajajo poročila o kritičnem položaju za Francoze. Druzi so poskušali v samem Damasku izvršiti prevrat ter se polastiti tega važnega mesta. Kljub strogi kontroli se je posrečilo Druzom vtihotapiti številne oddelke ljudi in orožja v mesto ter se poskriti v mohamedanskem delu mesta. Nenadoma so nato ponoči napadli nepripravljene Francoze ter jim zadali težke izgube. Vstasi so zasedli celi del mesta, zgradili barikade ter prisilili francoske čete, da so se umaknile v poslopja, kjer so jih oblegali. Francoska artilerija je pričela obstreljavati od Druzov zasedeni del mesta, kjer je kmalu izbruhnil požar. Položaj Francozov je bil silno kritičen, dokler ni dospela na pomoč v naglici pozvana četa tankov. S temi premikajočimi se trdnjavami so Francozi podrli barikade Druzov ter jih pognali v beg. Guverner Sirije, general Sarraill je prosil za nujno pomoč ter zahteva 15 tisoč mož, da se ubrani napadov.

Splošna vojna dolžnost v Združenih državah. — Kongres Združenih držav bo na svojem prihodnjem sešanku razpravljal o novem vojaškem zakonu, ki predvideva splošno vojno dolžnost za vse državljane. V vojnem času bo avtomatično mobilizirano celokupno moško prebivalstvo države; vsi moške v starosti od 18. do 48. leta morajo pod orožje, razen nesposobnih, ki bodo uporabljeni za delo v vojni industriji. Tako se Amerika pripravlja na svetovno razoroženje.

Davčna obremenitev Slovenije.

(Interpelacija narodnega poslanca Iv. Vesenjaka in tovarišev iz Jugoslovanskega kluba na gospoda dr. Milana Stojadinoviča, ministra financ v zadevi preobremenitve prečanskih krajev osobito še Slovenije.)

Gospod minister! Ze v prvih letih obstoja naše države se iz gospodarskih in političnih oportunitetnih razlogov prihajali glasovi iz pokrajin bivše Avstro-Ogrske, da je treba dolžnosti in pravice, ugodnosti in bremena v naši domovini izenačiti in sorazmerno razdeliti. Pri vsaki razpravi o budgetu in dvanajstlinah so se ti glasovi v narodni skupščini in zunaj nje v naši javnosti ponavljali in po svoji intenzivnosti s časom stopnjevali a letos na poletje in sedaj na jesen prešli v ogorčene proteste vseh naših gospodarskih pridobitvenih slojev v Vojvodini, v Hrvatski in Slavoniji, v Hercegovini in Dalmaciji in posebej v Sloveniji.

Znano je, da živijo tukaj povsod mirni, vestni in zavedni državljani, ki brez velikega pritiska radi volje plačujejo po svoji najboljši volji in vesti svoje obveznosti svoji državi in svojim upravam. Zato je njihovo razburjenje tembolj simptomatično in karakteristično za našo finančno upravo. Ti pojavi bi morali biti resen opomin k temeljitemu razmotrivanju povodov in vzrokov in ugotovilo bi se, kako razumljiv, utemeljen in upravičen je omenjeni nastop vseh naših gospodarskih in pridobitvenih slojev.

Gospod minister! Finančna politika vseh vlad, ki so od leta 1920 naprej predložile in s svojimi večinami uzakonile današnje obstoječe finančne zakone ter z njimi ustvarile sedanje težko stanje, povzročajo hiranje in propadanje našega celotnega narodnega gospodarstva, ustvarja brezposelnost in bedo ter kopiči nezadovoljstvo prebivalstva do sedaj legalnih eksplozij.

Vsled obilice gospodarskih socialnih in upravnih nalog, pa tudi za militaristične cilje je fiskus zgradil v bivših pokrajinah Avstro-Ogrske do skrajne plačilne možnosti svoj davčni sistem, posebej še oni direktnih davkov. Med vojno je nekatere olajšave ukinil in bremena povečal. Isto se je zgodilo deloma z dokladami pokrajinskih uprav.

V takšnem stanju je dobila naša nova državna finančna uprava državne finance pri nas in pritegnila v svojo upravo tudi vse pokrajinske avtonomne doklade, katerih samoupravno poslovanje je uničila najprej administrativno in potem legalizirala svoj postopek z ustavo, ne da bi skrbela za realiziranje nove, vsaj navidezne samouprave.

V finančnih zakonih in v dvanajstlinah ter s posebnimi zakoni o direktnih in indirektnih davkih so se bremena povečevala posebej še od leta 1923. naprej. Z linearnim povišanjem že same po sebi neenake obremenitve in obveznosti so se stopnjevale na račun in v škodo prečanskih krajev, osobito Slovenije. Istočasno pa finančna uprava ni izpolnjevala iz obstoječih veljavnih zakonov izvirajočih obveznosti.

K tem težkim obremenitvam potom direktnih davkov se je na rame našega prebivalstva naložilo še vse težje breme sistema indirektnih davkov predvojne Srbije in se je ta sistem še pogoršal z zakonom o taksah in s carinskimi in železniškimi tarifi.

Pridelimo k temu še naravnost neverjetno fiskalnost našega davčnega aparata, neznosno in v solidnem gospodarstvu absolutno nemogočo in nedopustno prakso predpisovanja in izterjevanja davkov nazaj, omenimo kazenske določbe, katere ne vzgajajo, temveč brezčutno uničujejo eksistence, omenimo povrh še dejstvo, da se prizivi sploh ne rešujejo ali pa brez potrebnega razumevanja dejanskega položaja stereotipno zavračajo, povdramo način izterjevanja davkov, rubežni in dražb, pa imamo približno medlo sliko, ki nam jo sedaj nudi posebej Slovenija a tudi nekateri drugi prečanski kraji.

Finančni efekt je seveda trenutno in začasno za fiskaliste odločilen, za uvidne, misleče narodne gospodarje pa naravnost porazen.

Kako pretirana in neznosna je obremenitev Slovenije, naj pričajo najnovejši podatki ministrstva financ razglašeni v uradnih »Službenih Novinah«.

V mesecu avgustu 1925 bi se moralo na podlagi budgeta plačati v celi državi neposrednih davkov v znesku 51.6 milijonov dinarjev, plačalo se je dejansko 91.4 milijonov dinarjev, torej okroglo 80 odstotkov več kakor določa proračun. Slovenija je plačala 17.5 milijonov dinarjev mesto v proračunu predvidenih 5.8 milijonov dinarjev, torej 225 odstot. več kot določa proračun. Slovenija je plačala v tem mesecu eno tretjino vseh za celo državo proračunjenih neposrednih davkov ali skoraj eno petino plačanih neposrednih davkov, v 8 mesecih tega leta bi se moralo plačati 412.8 milijonov dinarjev, dejansko se je plačalo 574.6 milijonov dinarjev, Slovenija je plačala mesto proračunanih 46.6 milijonov dinarjev 88.8 milijonov dinarjev, torej za 90 odstotkov več. Plačilo Slovenije v osmih mesecih znaša skoraj eno šestino vseh plačanih neposrednih davkov.

Izrednih 500 odstot. in 30 odstot. doklad bi se moralo v mesecu avgustu plačati v celi državi na podlagi budgeta 41.6 milijonov dinarjev, plačalo pa se je 52.6 milijonov dinarjev, Slovenija je plačala 7.4 milijonov dinarjev, več kot eno šestino proračunanega zneska ali skoro eno sedmino v celi državi plačanih doklad. V osmih mesecih bi se moralo plačati letos 333.3 mil. din., plačalo se je samo 232.8 mil. din. Slovenija je plačala 40.5 mil. din., torej več kot eno šestino vseh doklad.

Med davke, ki so se uvedli v celi državi na podlagi novih enotnih zakonov, spadata davek na poslovni promet in invalidski davek. Po budgetu bi se moralo v mesecu avgustu plačati 16.6 mil. din. na poslovni promet, plačalo se je 19.7 mil. din. Slovenija je plačala od tega 6.7 mil. din. torej več kot eno tretjino vsega davka. V osmih mesecih je bilo plačano mesto proračunanih 133.3 mil. din. 141.7 mil. din. na poslovni promet. Slovenija je plačala 29.5 mil. dinarjev ali nekaj več kot eno petino vsega davka.

Invalidskega davka se je plačalo v osmih mesecih t. l. mesto proračunanih 34.3 mil. dinarjev, 66.8 mil. dinarjev. Slovenija je plačala 11.2 mil. dinarjev, ali več kot eno šestino vsega plačanega invalidnega davka. Vsa plačila vseh naštetih davkov so v Sloveniji letos za 60 odstotkov večja ko lani. Naj omenimo, da je Srbija s Črno goro plačala v osmih mesecih t. l. le 113 mil. din. neposrednih davkov, Slovenija 88.8 mil. din. Srbija in Črna gora izrednih doklad 46.8 mil. din., Slovenija 40.5 mil. din. Davka na poslovni promet Srbija 23.9 mil. dinarjev, Slovenija 29.5 mil. dinarjev, invalidskega davka Srbija s Črno goro 9.5 mil. dinarjev, Slovenija 11.2 mil. dinarjev.

Kljub vsem tem dejstvom pa je smatral gospod dr. Šavnik, delegat ministrstva financ za Slovenijo za primerno in potrebno, da s posebnimi okrožnicami proti uradništvu in naganje našo več kot vestno davčno upravo ter ustavlja uradnikom zakonske dopuste.

Posledice vseh teh legislativnih in administrativnih določb so, da tovarne zapirajo obrate, podjetja, trgovci in obrtniki najjavljajo konkurze in poravnave, a kmetje in delavci na deželi, v mestih in rudokopih ječijo pod težo, trpijo pomanjkanje in bedo, da pada produktivna ter kupovna moč naših državljanov. Mala rodovitnost naše zemlje in splošno težek, eksistenčni boj našega obrtništva in naše industrije ne prenese več pretežkih bremen.

Zato vprašamo:

1. Ali so vam gospod minister znana navedena dejstva?

2. Kako morete spraviti ta dejstva v sklad z določbami naše ustave čl. 116., ki velja že od leta 1921.?

3. Kakšna navodila ste dosedaj dali in kakšna hočete dati, da se zmanjša število eksekucij in dražb?

4. Kaj mislite ukreniti za izredna bremena in za razbremenitev preobremenjenih naših slojev in pokrajin?

5. Ali hočete olajšati na znosljivo mero bremena s tem, da se a) uvede redno predpisovanje in obračunavanje davkov na mesto akontacij, b) znižajo obresti za davčne zaostanke in stroški ter kazni za opomine, c) revidira zakon o taksah v kolikor se je izkazalo, da je socialno krivičen in da ovira gospodarstvo in gospodarske transakcije, č) ukine davek na delo in uredi osebna dohodnina na bo glede eksistenčnega minimuma in davčne lestvice odgovarjala duhu zakona in spremenjenim življenjskim razmeram, d) izednači hišno-najemninski davek v Sloveniji z onim v Srbiji, e) prekliče okrožnica gospoda delegata dr. Šavnika, ki jo je izdal po vaših navodilih o izterjevanju davčnih zaostankov.

Sprejmite gospod minister pri tej priliki izraz mojega odličnega spoštovanja.

Beograd, 23. oktobra 1925.

Dnevne novice.

Kako izgleda najnovejši Pribičevićev triumf v Daruvarju. Pribičević je zadnje dni zopet doživel triumf z zborovanjem v Daruvarju. Daruvarski Pribičevićev triumf so inženjersko zmerili in po policajdemokratsko ugotovili, da je stalo celih 8000 ljudi na 3500 kvadratnih metrih.

Pozor, p. n. gg. naročniki, na modri križ in položnico. Naročnina poteče 1. ali 15. novembra. Naročnina se plačuje pri vseh listih naprej. Zaradi zaostale naročnine izpadle številke se naknadno ne dološijo. Naročnina stane: mesečno 7 D, četrtletno 20 D, za inozemstvo dvakrat toliko. — Upravištvo.

APEL UPOKOJENCEV NA VLADO IN SKUPŠČINO.

Podporno društvo vojnih upokojencev je v okviru splošnega upokojeniškega društva za Hrvatsko, Slavonijo in Medjimurje izdalo sledeči apel na vlado in na skupščino:

»Kakor se postopa s kronskimi penzionisti ni več navadna nepravilnost, ampak nekaj prav nečloveškega in okrutnega. Evo, nepobitnih dokazov: 1. Uvajajoč dinarsko valuto, nam pa prepuščajoč devalvirane krone, se nam je odvzelo tri četrtine pičlo odmerjenih pokojnin. 2. Po novem stanovanjskem zakonu so stanarine tako povišane, da presegajo skupne prejemke mnogih upokojencev. Večina starih upokojencev pa sploh ne dobiva stanarine. Doklade za stanovanje, ki smo jih imeli, dokler so stanovanja bila cenejša, so ustavljene ob zadnjem določilu glede draginskih doklad in tako so mnogim te doklade reducirane skoraj na ničlo. 3. Z isto odredbo prejemajo vsi upokojeni generali prejšnje srbske in črnogorske vojske, če so samo 20 let služili, na ime draginskih doklad po 3000 D mesečno brez ozira na iznos pokojnine in na kraj stalnega bivališča. Po prihodnjem členu iste rešitve pa dobivajo prečanski generali, torej tudi oni v rangi vojvode s 40 in več let službe, komaj polovico tega dodatka. Eni in drugi so služili prej pod ono dinastijo, katero jim je usoda določila, na primer eni pod dinastijo Obrenović, drugi pa pod dinastijo Habsburgov in so sedaj vsi ujedinjeni v eni in isti državi. Kako se potem strinja ta nepojmljiva pristranost z načelom enakopravnosti?

4. O projektiranem invalidskem zakonu se širijo vesti, da bo tudi tukaj dovolj pristranosti na škodo prečanskih invalidov. Čuli smo celo, da srbski in črnogorski oficirji-invalidi dobivajo že sedaj anticipando posebne doklade, na primer polkovniki-invalidi po 2000 dinarjev mesečno. To je že samo po sebi več kot skupni prejemki njihovih prečanskih tovarišev. Ti namreč prejemajo na ime invalidske doklade eni po 16, drugi pa po 8 dinarjev mesečno ali okrog 25 para na dan. Toliko se danes še beraču ne da več ponujati v dar. Ko se upošteva pri tem še razlika med dinarsko in kronsko penzijo, se pokaže prava slika takozvane enakopravnosti.

5. Zagreb — najdražje mesto v državi, je še vedno v drugem draginskem razredu in ravno tako tudi druga draga prečanska mesta. 6. Dogaja se, da po smrti upokojencev vdove in sirote do dve leti čakajo, predno dosežejo mizerno oskrbnino. 7. Po novem uradniškem zakonu dobiva uradni sluga nad dvakrat tako veliko plačo kot jo ima njegov bivši šef — najvišji uradnik s kronsko penzijo. Ko je predlagala novi uradniški zakon, je vlada projektirala reguliranje pokojnin in prejemkov vseh starih penzionistov. Vsled nedostojnih strankarskih mahinacij je pa ta projekt zavrnjen v zakonodajnem odboru in tako smo ostali, kjer smo bili. Torej nekoliko brezsrčnih članov zakonodajnega odbora lahko po svoji volji obsoja na smrt od lakote toliko nedolžnih in zaslužnih državnih uradnikov.

Zaman apeliramo že leta in leta na vse merodajne faktorje. V spomenicah smo omenili tudi mnogoštevilne tragične posledice neusmiljenega postopanja s prečanskimi upokojenci. Pred dvema leti smo se obrnili s pritožbo tudi na državni svet, a še do danes nismo dobili rešitve. Obrnili smo se tudi na Ligo narodov, a so nam odgovorili, da nam žalibog ne morejo pomagati, ker ta stvar ne spada v njihovo sfero. Kaj nam je početi, če nas državna uprava pusti še nadalje v tem obupnem položaju? Da se odstrani potreba pozivanja tuje pomoči, apeliramo še enkrat na človečansko zavednost merodajnih faktorjev naše države, proseč, da se čimprej popravijo vse nam kronskim upokojencem prizadete grozne krivice ter da se to izvede že ob priliki prve budgetne razprave. Navadno obetanje, da je treba stvar preiskati in da se bo za pomoč potrudilo, ne more lačnih nasititi in nagih obleči. — tgr

Pretep v Limbušu. V noči od sobote na nedeljo so se stepili v bližini Limbuša fantje. Pretep je nastal najbrž radi deklet. Anton Duh, pivovarniški pomočnik pri Tscheligiju je dobil težke poškodbe; ranjen je z nožem na glavi in na hrbtu.

Pri sekanju drv se ponesrečil. V Radvanju se je v soboto težko ponesrečil železničar Ignac Potisk. Sekal je drva ter se udaril po neprevidnosti s sekiro po nogi. Presekal si je žilo odvodnico ter bi izkrvavel, da ga ni rešilni oddelek hitro prepeljal v bolnico, kjer so mu krvotok takoj ustavili.

Državna krajevna zaščita dece in mladine v Celju priredi 12. in 13. decembra Dečji dan v prid božičnici. V ta namen se vrši prireditve v Narodnem domu, pri kateri sodelujejo vse štiri tukajšnje osnovne šole s petjem, deklamacijami igro in rajalnim nastopom. Vsled plemenitnega dela, ki ga vrši to društvo za revno deco, se prosi vsa ostala društva, da se blagohotno ozirajo na to prireditve.

Smrt liškega harambaše. S smrtjo Jovana Čankovića se je oddahnila cela Lika in Krbava, ki je dosedaj živela v vednem strahu pred tem razbojnikom. Čanković je bil kmet v Mogoričih, med vojno pa je kot vojni begunec zašel med razbojnike ter izvršil več zločinov, dokler ga končno niso prijeli ter obsodili. Dobil je pet let ječe, katero je deloma odsedel v Lepoglavi. Meseca julija letos pa se mu je posrečilo pobegniti in zopet se je lotil razbojništva. V družbi dveh starih tovarišev je napadal zlasti sejmarje ter jih mnogo oropal. Postal je tako silovit, da so imeli po celi Liki strah pred njim. Čankovićev najhujši sovražnik je bil orožnik Tomo Nikolić iz Ploče, ki se je zaklel, da ne bo prejel miroval, dokler ne pade ali on ali pa Čanković. Zvedel je za razbojnikovo skrivališče ter ga čakal dne 12. t. m. ob 11. uri v zasedi, kljubujoč mrazu in dežju. Naposled je raz-

bojnik prišel, toda na poziv »stoj« se ni udal, ampak pričel streljati. Orožnik je odgovoril in kmalu se je zgrudil razbojnik mrtev, zadet od štirih krogel.

Izvršitev smrtne obsodbe v Zagrebu. Danes je bil v Zagrebu ustreljen vojak Eduard Sladović. Leta 1923 je doma na dopustu ubil in oropal posetnika Hanko Horudto. Obsojen je bil pred divizijskim sodiščem na smrt; prošnje za pomilostitev so bile odbite in smrtna obsodba potrjena.

Justifikacija na smrt in 796 let obsojenega hajduka. Dne 23. t. m. je bil v Valjevu ustreljen glasoviti hajduk Dragoljub Bojevič, ki je vsa leta po vojni izvrševal svoja razbojniška dela v okolici Valjeva ter je v svojih zločinih daleko prekašal celo zloglasnega Čarugo. Njegov proces je bil prava znamenitost, kajti zagovarjati se je moral za 96 zločinov. Za 90 zločinov je bil obsojen na 796 let ječe, za 5 del oproščen, za en zločin so mu pa prisodili smrtno kazen. Ustreljen je bil kakih 6 km izven Valjeva. Dan pred usmrtnitvijo je sprejemal obiske in ljudje so mu napolnili njegovo celico z jestvinami, cigaretami in pijačo. Zvečer se je izpovedal ter pisal lastnorčno pismo kralju, da ga pomilosti. Pomagalo ni vse nič; naslednji dan so ga ob 4. uri odpeljali v fijakerju na morišče ter ga ustrelili.

Maščevanje preko groba. Zagrebška policija je tajno izkopala na zagrebškem pokopališču kosti justificiranega atentatorja Alije Alijagića ter jih prenesla nekam v Bosno, da bi tako preprečila običajne delavske manifestacije na grobu ob Vseh Svetih. Zagrebški »Hrvat« imenuje to »maščevanje preko groba« ter navaja sledeče okoliščine in dejstva: »Ko se je zvedelo za prenos kosti, se je govorilo naokrag, da se je zgodilo to sporazumno ali celo po želji rodbine pokojnega Alijagića. Res je pa, da rodbina o tem ni bila obveščena in da ni o tem ničesar vedel niti Alijagićev bivši branitelj in oporočni izvršitelj dr. Politeu. V Zagrebu živeči Alijagićev brat je slučajno zvedel, da so bratove kosti na vse zgodaj zjutraj še v pravi temi izkopali in odpeljali nekam z vojaškim tovornim avtomobilom. To je povedal odvjetniku dr. Politeu, ki je šel takoj na policijo. Tu so mu rekli, da je to vse radi demonstracij, a mu niso hoteli povedati, kam so kosti prepeljane. To vse skupaj je težka žalitev verskih in človečanskih čutov. Za svoje kaznjivo delo je Alijagić prestal najtežjo kazen in nima nihče pravice rušiti pokoja njegovega groba. Če policija ob manifestacijah ne zna držati reda, s tem se nima pravice, da tepta človečanske čute in verske — muslimanske še posebej. Po muslimanski veroizpovedi se sploh nihče ne sme ukvarjati z grobom razven najbližje pokojnikov rodbine. Šef zagrebškega redarstva dr. Vragović pripoveduje vsem, ki se obračajo nanj v tej zadevi, da je dobil lani povodom manifestacij na Alijagićevem grobu udarec. To je sicer obžalovanja vredna neprilika pri izvrševanju službe, a se ne sme pozabiti, da je tudi policija besno udrihala na vse strani ter tolkla tudi popolnoma nedolžne obiskovalce grobov. Pa naj bi se policijskemu komandantu karkoli pripetilo, to še ne more biti razlog za teptanje najvišjih človeških občutkov in za postopanje, ki ni znano niti iz dobe najhujšega avstrijskega absolutizma. Celotno vojno so Hrvati manifestirali na grobu Preradovića, pa avstrijska policija ni prišla na idejo odstranitve tega groba iz Zagreba. Na grobu Zrinjskih in Frankopanov v Dunajskem Novem mestu je prirejala hrvaška akademsko omladina vsako leto manifestacije in ko sta bila Zrinjski in Frankopan v Avstriji usmrčena kot veleizdajalca in ko je vsaka taka manifestacija imela Avstriji nasproten nacionalistični značaj, vendar ni niti najreakcionarnejšemu avstrijskemu hofratu prišlo na um, da bi Zrinjski-Frankopanove grobove tajno prenesel na nepoznano mesto. — tgr

Opasna vlomilska družba pod ključem. Nedavno so v Karlovcu prijeli dva vlomilca, ko sta vlomila v železniško skladišče. Kmalu su ugotovili, da imajo v rokah zelo opasne vlomilce, ki so izvršili po celem Hrvatskem več velikih vlomov. Tako so poleg vлома v Karlovcu izvršili še vlome v blagajno velikega župana v Zagrebu, v blagajno ogulinske občine, v blagajno carinarnice v Zagrebu, in končno največji vlom v blagajno posojilnice v Vrbovskem, kjer so odnesli 270 tisoč dinarjev.

Smrt poslednjega guvernerja Krete. V Dubrovniku je dne 23. t. m. umrl poslednji guverner Krete, Gjorgje Perović-paša, v starosti 83 let. Bivši visoki turški dostojanstvenik se je rodil v Skoplju kot sin ugledne muslimanske obitelji. V turški upravni službi je naglo napredoval ter postal naposled guverner na otoku Krete. Tu so ga pričeli muslimani vsled raznih reform sovražiti in ko je slednjič izbruhnila vstaja, se je prostovoljno podal v pregnanstvo, dočim so Kreto zasedle veljele ter jo slednjič predale Grčiji. Perović je živel na to do svoje smrti v Dubrovniku.

Volčja nadloga v Hercegovini. Od volčje nadloge trpi vsako leto največ Hercegovina. Doslej smo čitali o volčjih napadih po hercegovinskih vaseh v zimskih mesecih, a letos prihajajo poročila o lujjih napadih volčje zalege sedaj v precej toplih in lepih jesenskih dnevih. Po celi Hercegovini so se razpršila sestradena volčja krđela, ki ogrožajo ljudi in živino. Pred par dnevi se je pojavilo močno volčje krđelo v vinogradih v neposredni bližini Mostarja. Volkovi so udrli v stajo nekega kmeta, ki je imel v njej 36 ovac. Zverina je raztrgala in požrla 34 ovac, otali sta samo in še ti je zverjad opasno obgrizla. Hercegovinski srezki glavarji prosijo vlado, naj jim ta dovoli, da bodo napravili velike love na volkove, da bodo zverino vsaj pregnali, če že ne uničili.

Najcenejši čaj. Ako še za kaj tako malo denarja izdaš, pa te vendar po okolnosti mnogo stane. Tako se lahko gospodinjji prigradi tudi s čajem, ako ne pozna njegovega izvora. Zato naj kupi samo taki čaj, ki je v vsaki zmesi ne

samo dober, ampak tudi poceni. To pa je posebno znamka »Čajna ročka.« Za vsako tako znamko jamči večdesetletni dobri glas najbolj znane čajne znamke. Tudi dražje zmesi te znamke so po svoji kakovosti in izdatnosti še vedno cenejše, kakor ceneni čaj neznane tvrdke. Ravno tu velja geslo: Najboljše je najcenejše.

Iz Maribora.

Spomenik padlim vojakom. V soboto, dne 24. t. m., je imelo presojevalno razsodišče za natečaje načrtov za spomenik padlim in v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru sejo. Natečaja se je udeležilo 26 konkurentov. Prvo nagrado je odbor prisodil geslu »Za domovino« in nagrado je dobil g. Lojze Dolinar, kipar v Ljubljani, čigar osnutek se tudi priporoča odboru v izvršitev. Druga nagrada je bila prisojena geslu »Žrtev« ter dobi nagrado gospod profesor Franc Ravnikar v Mariboru, tretja nagrada pa je bila prisojena geslu »Strogo in nežno« ter dobi nagrado arhitekt g. Viljem Krainer v Ljubljani. Načrti se bodo prihodnje dni razstavili.

Odbor za postavitve spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru, ki je prevzel tudi skrb za ureditev vojaškega pokopališča na Pobrežju pri Mariboru, se obrača na prebivalstvo mesta Maribor in vse, ki bodo na praznik Vseh svetih posetili počivališče rajnih, da se vsi z malim prispevkom spomnijo v svetovni vojni preminulih vojakov ter naj ne prezrejo nabiralnika pri vhodu na pokopališče.

Za vence in cvetje, da zamore okrasiti vse grobove vojakov, se priporoča podpisani odbor. Isto se lahko odda vsak dan na pokopališču, kjer se pra vpridno popravlja in urejuje vojaške grobove, ki so bili dosedaj skoraj docela pozabljeni. Če ima kdo kakšno posebno željo ali prošnjo, jo lahk oспорoči predsedniku odbora, ki je vsak popoldan na pokopališču. Proslava trpinov-vojakov se bo vršila na dan Vseh svetnikov popoldne ob treh ter se bo natančen spored naznanil v prihodnji številki. — Odbor za postavitve spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru.

Ugotovitev in popravek. G. Korač od obmejne policije sporoča, da ni tepel natakarskega vajenca, kar radevolje prinašamo, da se mu v tem slučaju ne bo delala krivica. Ugotovilo se je namreč, da ima škandal v restavraciji na vesti drugi uradnik (Avramović), dočim je Korač tepel, ali kakor eni pravijo, samo »sunil« dunajskega potnika. Popravka g. Korača pa ne moremo objaviti, ker vsebuje grožnjo s tožbo, kar ne spada v popravek. — tgr.

Vojaško pokopališče na Pobrežju se že marljivo urejuje. Popravljajo se pota, snajajo grobovi, nasajajo cvetlice tako, da bo letos prvič po preobratu vojaško pokopališče zopet čedno urejeno, ter vsi grobovi vojakov brez razlike enako okinčani. Vso skrb za izvršitev in kritje stroškov je prevzel odbor za postavitve spomenika padlim vojakom v Mariboru.

Ogenj na Aleksandrovi cesti. Sinoči je bila požarna bramba alarmirana, da je izbruhnil požar v Kotnikovi hiši na Aleksandrovi cesti. Gasilci so takoj dospeli na mesto požara, toda izkazalo se je, da je bil alarm pretiran. V hiši je pričel goreti v neki sobi pod, toda domačini so ogenj sami pogasili.

Nesreča pri skoku z vlaka. Na mariborskem glavnem kolodvoru je skočil včeraj ob pol 10. uri predpoldne iz že premikajočega se vlaka natakarski Rojko. Pri skoku mu je spodletelo, padel je na glavo tako nesrečno, da so ga morali prepeljati v bolnico z rešilnim avtom.

Orkester Glasebene Matice ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 26. t. m. po vaji ob 21. uri zvečer z običajnim dnevnim redom.

Gledališki abonma v Mariboru. Gg. abonenti se naprošajo, da pridejo po svoje izkaznice in plačajo že zapadla obroka. Ker se je otvoritev sezone radi renoviranja gledališča zavlekla, se bodo pzneje vrstile predstave hitreje druga za drugo. Vabijo se tudi še dosedaj nepriglašeni prijatelji gledališča, da se abonirajo: čim večji bo obisk tem boljši bo repertoar in predstave. Za uradnike velja najnižja tarifa.

Državna borza dela v Mariboru. Od 18. do 24. oktobra t. l. je bilo pri tej borzi dela 113 prostih mest prijavljenih, 193 oseb je iskalo službe, v 68 slučajih je borza posredovala uspešno in 3 osebe so odpotovale; od 1. januarja do 24. oktobra pa je bilo 6018 prostih mest prijavljenih, 8647 oseb je iskalo službe, v 2566 slučajih je borza posredovala uspešno in 602 osebi sta odpotovali.

Dar Dijaški kuhinji. Ob blagoslovitvi Švaglove kapele v Slaptincih se je nabralo za Dijaško kuhinjo v Mariboru 306 D. Prisrčna hvala!

LISTEK.

— — —

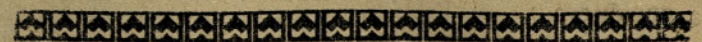
Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

67

Bil je silen mraz, in ubogi profesor je nemirno stopical okoli velikega voza ter cepetal z nogami, da bi se ogrel. Neki popotnik mu je bistroumno pripomnil: »mrazek, kaj ne? mrazek, mrazek!« Končno so po božji volji vpregli konje, uradnik je poklical popotnike po imenu in vrli Benjamin je izginil v trebuhu kočije, skupaj z dvema duhovnikoma, s staro služkinjo, s sta-

Vozni red

veljaven od 15. oktobra je izšel v Tiskarni sv. Cirila.

Cena 1.50 D.

rim gospodom z velikansko oteklino na obrazu in z elegantnim mladeničem. Zaprli so vrata, čul se je ukaz, kraguljčki so zacingljali, voz se je premaknil, duhovnika, starka in gospod z oteklino so se prekrizali. Šestnajst konjskih podkev je peketalo pod oboki, težka kolesa so povzročala ropot, nato pa je vse to drdranje pojenjevalo in poštni voz je zavil na desno proti Porti Romani.

Kolesa so tekla sedaj skoro neslišno in potniki so čuli samo neurejeno udarjanje šestnajstih konjskih podkev ob kamenje. Profesor je gledal temne hiše, ki so šle mimo, medel svit obcestnih svetilk, kako majhno, razsvetljeno kavarno, kako strašno hišico. Zdelo se mu je, da ima ta molk velikega mesta nekaj žugajočega, nekaj groznega za te vojake, ko da bi celo zidovje hiš bilo črno od sovraštva. Ko je došel poštni voz do ceste Porte Romane, kjer je bila tako gosta megla, da skozi okno ni ničesar več videl, je zaprl oči in se prepustil ugodju, da si je predstavljal osebe in stvari, ki so mu bile pri sreč, ter se razgovarjal z njimi.

Nasproti mu ni več sedel mož z oteklino, temveč dona Ester, vsa zavita v velik, črn plašč, s kapuco na glavi. Neprémčno ga je gledala. Lepe oči so mu govorile: »Dobro, lepo stvar ste podvzeli, pokazali ste dobro srce, ne bi si mislila. Občudujem vas. Zame niste več stari, ne grdi. Pogum!« Pri tej vzpodbudi h pogumu ga je prešinil strah, v duhu je zagledal markizino sliko. In zamolklo drdranje koles se je pretvorilo v nosljajoči glas stare dame, ki mu je rekla: »Izvolite. Kaj želite?«

V tem trenutku se je voz ustavil. Profesor je odprl oči. Porta Romana. Nekdo je odprl vrata ter zahteval izkaznice. Pobral jih je, se oddaljil, se čez nekaj minut vrnil ter jih dal vsem nazaj, razen elegantnemu mladeniču. »Vi morate izstopiti«, mu je rekel. Ta je prebledel, molče izstopil ter se ni več vrnil. Čez eno minuto so vrata zaprli, osoren glas je rekel »naprej!« Gospod z oteklino je položil svojo torbico na izpraznjen sedež. Nihče izmed ostalih potnikov ni pokazal, da je zapazil, kaj se je zgodilo. Ko so se konji spustili v dir, je vprašal samo Gilardoni duhovnika, ki je sedel poleg njega, ali ve za mladeničevo ime. Ta je osorno zamrmral: »Ne!« ter osupnjen in sumljivo pogledal profesorja. Profesor je pogledal drugega duhovnika, ki je hitro potegnil iz žepa rožni venec, naredil križ in začel moliti. Profesor je zopet zaprl oči. In slika neznanega mladeniča se je za vedno izgubila v megli, kakor izginejo redke prikazni dreves, topolov in vrb, ki beže mimo ob desni in levi strani ceste.

»Kako naj začnem?« je premišljeval Gilardoni. Od božične noči dalje ni delal drugega, kakor da si je predstavljal in govoril sam s seboj, kako bo stopil pred markizo, kako bo vzel stvar v roke in jo razvil ter zahteval markizino podajo. Samo to podajo je videl jasno pred seboj. Če bo markiza zagotovila svojemu vnuku primeren dohodek, potem bo listine uničil. Onih listin ni imel seboj. Imel je samo prepis. Učinek bo gotovo grozen. Toda, kako naj začne? Nobeden izmed tolikih uvodov, ki si jih je izmislil, mu ni ugajal. Tudi sedaj, ko je sanjaril z zaprtimi očmi, se je postavil pred to vprašanje, izhajajoče iz enega samega znanega stavka: »Izvolite. Kaj želite?« Izmislil si je odgovor, ki se mu je pa zdel nato preveč vdan, ali preveč drzen, ali preveč oddaljen od stvari ali preblizu, in zopet je znova začel pot od običajnega: »Kaj želite?«

Medel svit zarje, poln sovražnosti, in žalosti in zapanosti je prodril v voz. Sedaj, ko se je vedno bolj bližal čas razgovora, je tisoč dvomov, tisoč novih pomislekov prevrglo vse profesorjeve načrte. Celotno temelj njegovih računov se je nenadoma zrušil. Kaj če mu markiza ne bo rekla niti »izvolite«, niti »kaj želite?« Če ga bo sprejela na Bog ve kakšen drug čuden način? In če bi ga sploh ne hotela sprejeti? Moj Bog, če bi ga ne hotela sprejeti? Ob nenadnem peketanju šestnajstih podkev po tlaku mu je vztrepetalo srce. Toda to ni bil še tlak v Lodiju. Bil je tlak v Melegnanu.

Okoli devetih je došel v Lodi. Šel je v gostilno »Pri solncu« ter dobil sobo brez solnca in brez ognja. Ker se ni upal izpostaviti niti megli na ulicah, niti vročini v kuhinji, zato je legel raje v postelj, nataknil nočno čepico, ki je vedela za vse njegove težave, ter ča-

kal s kafrno cigareto v ustih na kako dobro misel in opoldneva.

Ob dvanajstih je stopal po stopnjicah palače X., z modrim sklepom, da hoče pozabiti vse naučene stavke ter se predati trenutnemu navdihnjenju. Služabnik z belo ovratnico ga je peljal v veliko, temno sobo, ki je imela kamenita tla, stene pokrite z belo svilo ter okrašen strop. Služabnik se je priklonil in odšel. Nekaj starih, belo in zlato pobarvanih, z rdečastim blagom prevlečenih naslonjačev je stalo v polkrogu okoli peči, v kateri so goreli za medenim omrežjem trije ali štirje veliki leseni čaki. V zraku so se mešali vonji stare plesnobe, starih slaščic, starih pečenih jabolk, starega blaga, starih kož, zamrlih misli, rahel vonj po starosti, ki težko lega na dušo.

(Dalje prihodnjič.)

Viničarja s petimi osebnimi in dobrimi spričevali sprejme takoj Josip Kirbiš, Maribor, Vetrinjska ulica 3.

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberškega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zaslužek.« 487

Bučno olje, najboljšo, priporoča tovarna bučnega olja I. Hochmüller v Mariboru, ulica Pod mostom 7 (poprej Korošec). Priporočam nadalje oljno pogačo (prgo) in po ceni otrobi. Zamenjam bučne jedrce, luščene in neluščene, in drugo seme in cele orehe za bučno olje in prevzamem prešanje za kmete. 538

Naznanjam preselitev iz Krčevine št. 139 v Maistrovo ulico 16 in se slavnemu občinstvu še nadalje priporočam! — Mesarič Matija, krojač. 529

Stambilike vseh vrst izdeluje Zinauerja naslednik S. Petan v Mariboru, Aleksandrova cesta 43, dvorišče. 581

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Cenjenim damam se priporočam za napravo kostumov, oblek, plaščev in šiviljskega dela sploh. Frančiška Robar, šivilja, Ruška cesta 7, II. nadstropje, Maribor.

Pletene jopice, bluže, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljše volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

METALLUM

baterije za svetiljke

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarских potrebščin
Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 1.

Olepševalnega društva

„Vrtnarija“

Maribor, Koroševa ulica 29,

prevzame za Vse Svetnike vsa okraševanja, dekoracijo grobov, izvršitev vencev in šopkov po najnižji dnevni ceni. Grobne dekoracije prevzame tudi za Pobrežje, kjer bo tudi stojnica z venci in rezanimi cveticami (krizanteme) — Stanko Mejovšek, nadvrtinar Olepševalnega društva. 522

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trdnji
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

ČAJNA ROČKA
rudeča
vsehine ročna, premakljiva, čista
Indo-Ceylon
čajna mešanica najfinejših izbir, pri lahkem poparku brez pri močnem z smetano priporočljiva.

Inserirajte!

Najpopolnejši
Stoewer šivalni stroj

15 letno jamstvo!

s pogreljivim transporterjem (glabljec). Z odnosnim premikom, je pripravljen za šepanje, vezenje ali šivanje.
LIJUDVIK BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6/I.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 r. z. z. n. z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.

Somišljeniki. širite naše liste!

ZLATOROG

terpentinovo milo.

Kakovost tega neprekosljivega mila se da odtehtati samo z zlatom!

Da se vpelje Zlatorog terpentinovo milo, ta idealna sestava najfinejšega mila z najboljšim terpentinom, v najširše sloje prebivalstva, se vpreša od 1. avgusta t. l. v vsaki tisoči komad tega mila zlatnik po 10 frankov, ki se šele pri uporabi prikaže srečnemu najditelju. — Mnogo zlatnikov se je dosedaj že našlo. — Prepričajte se tudi Vi o neprekosljivi kakovosti tega »zlatega« mila, katero se uporablja radi svoje miline in prijetnega, osvežujočega vonja tudi mnogo kot toaletno milo. Mogoče, da ste tudi vi tako srečni, da najdete zlatnik!